

Præstens Rolle i Dag

Ved sognepræst Henrik Laursen
Vigerslev kirke
heal@km.dk

Resumé

Artiklen viser et konkret eksempel på en præsts hverdag i en profilkirke i Københavns stift. Med udgangspunkt i præsteløftet peges på præstens vigtigste ansvarsrelation. Dernæst nævnes en lang række muligheder for at forkynde evangeliet i både formaliserede og uformelle situationer. Disse mange muligheder og forberedelsen til disse fører til, at præsten ofte står i et dilemma mellem travlhed og fordybelse. Endvidere udfolder artiklen refleksioner over præstens identitet og forskellige roller.

Keywords

Præsterollen – Præsteløftet – Forkyndelse – Travlhed – Præstens identitet

Indledning¹

Jeg vil i denne ganske artikel tage udgangspunkt i præsteløftet, som stammer fra 1870, og som alle præster i Den Danske Folkekirke har aflagt. Det er nemlig et godt løfte. Og derfor hænger det også synligt på mit præstekontor, så jeg nu og da kan genlæse det. Mit præsteløfte lyder sådan:

Jeg Henrik Laursen, som er lovligt kaldet til sognepræst i Vigerslev Sogn, og som i min samvittighed ved mig fri for at have benyttet noget uhæderligt middel for at komme ind i dette embede, lover for den alvidende Guds åsyn:

Først: at jeg vil beflitte mig på at forkynde Guds ord rent og purt, således som det findes i de profetiske og apostoliske skrifter og i vor danske evangelisk-lutherske folkekirkes symbolske bøger, med al ærefrygt og sømmelighed forvalte de hellige sakramenter efter Kristi indstiftelse, og såvel her som ved de øvrige hellige handlinger udføre alt i overensstemmelse med de for folkekirken gældende forskrifter.

Fremdeles: at jeg efter evne vil modarbejde misbrug af nådens hellige midler og bekæmpe sådanne lærdomme, som strider mod folkekirkenes trosbekendelse; samt at jeg troligt vil arbejde for ungdommens kristelige oplysning og vejledning.

Endelig: at jeg vil stræbe efter, ved flittig og alvorlig granskning af Guds ord og troens hellige lærdomme, altid fuldkomnere at danne og duelliggøre mig til dette hellige embede, og beflitte mig på, som det sømmer sig en ordets tjener, at foregå menigheden med et godt eksempel, således også udførelsen af min tjeneste i dennes forskellige dele med al skyldig lydighed rette mig efter de kirkelige love og anordninger og mod foresatte og kaldsfæller udvise et sådant forhold, at der ikke med grund skal kunne føres klage over mig.

Alt dette lover jeg med regnskabsdagen for øje samvittighedsfuldt at ville holde, efter den nåde, som Gud mig dertil vil give.

Ud fra mit præsteløfte vil jeg pege på nogle nøgleord, som er gode at overveje, hvis man er eller skal være præst i Den Danske Folkekirke (og som også er gode at overveje, hvis man er eller skal være præst et andet sted):

1. Jeg Henrik Laursen ... lover ... efter den nåde, som Gud mig dertil give

Præsterollen udfyldes af konkrete mennesker med forskellige historier, personligheder, svagheder, styrker og nådegaver. Derfor former den sig også forskelligt alt efter, hvem man er. Præsterollen er fleksibel på trods af principperne i præsteløftet. Jeg lover altså, at jeg (Henrik Laursen) – som den person, jeg er, og med de muligheder og umuligheder, jeg har – vil efterleve præsteløftet. Og det vil jeg gøre efter den nåde, som Gud mig dertil give. Jeg er altså ikke overladt til mig selv. Og jeg skal ikke tjene i egen kraft. For Gud er med mig med sin omsorg, sin nåde og sin Ånd. Og det er nødvendigt!

Præsteløftet er altså personligt. I mit præsteløfte står mit navn. Jeg tager i præsteløftet ansvar for min egen tjeneste som præst. Jeg tager ikke ansvar for alle mulige andre præsters tjeneste. Det betyder også, at artiklen her bygger på min konkrete tjeneste og mine konkrete erfaringer som præst i 14 år. Andre præster ville sikkert beskrive præsterollen på en anden måde.

¹ Foredrag på *Seks torsdage med praktisk teologi* Foråret 2022 på Dansk Bibel Institut, torsdag den 10. marts 2022 kl. 15.00-17.00.

2. Sognepræst i Vigerslev Sogn

Ud over at præsteløftet er personligt, så er det også knyttet til et konkret sted, hvilket også er med til at forme præsterollen. Jeg er præst i Vigerslev Kirke i Vigerslev Sogn i Valby i København.

I sognet bor der 8000 mennesker, hvoraf cirka halvdelen er medlemmer af Folkekirken. Cirka en tredjedel af indbyggerne i sognet er indvandrere. Sognet har et lavere uddannelses- og indtægtsniveau end landsgennemsnittet. Der er en del mennesker med misbrug. Og der er meget ensomhed.

Vigerslev Kirke er en af de såkaldte profilkirker i Københavns Stift med et meget homogent menighedsråd med en teologisk og åndelig linje, der ligger tæt på KFS (Kristeligt Forbund for Studerende) og missionsbevægelserne. Der er mange sognebåndsløsere og dermed en god opbakning til mange gudstjenester og arrangementer. Der er mange aktiviteter for mange forskellige mennesketyper og desuden et arabisk menighedsfællesskab.

Alle de her oplysninger om Vigerslev Sogn og Kirke er med til at pege på, at præsteløftet ikke bare formes af en konkret person, men også af et konkret sted med konkrete mennesker. Altså: Præsterollen har nogle principper, som er beskrevet i præsteløftet. Men samtidig formes den af det konkrete menneske, som er præst, og af det konkrete sted, som vedkommende er præst for.

3. For den alvidende Guds åsyn ... med regnskabsdagen for øje

Præsterollens vigtigste ansvarlighedsrelation er Gud! Som præster står vi til ansvar overfor ham. Det er vigtigt at huske, leve og tale efter, når vi fristes til at bøje os efter alle mulige andre ønsker. Vi er som præster først og fremmest selv kristne mennesker, Guds børn. Gud har skabt os og givet os nogle naturgaver. Gud har frelst os og givet os nåde og evigt liv. Gud har fyldt os og udrustet os til tjeneste. Og så har han sendt os som vidner.

I virkeligheden er ordet ”præst” ikke så godt. Det smager for meget af offerpræst. Eller af en, som har en mere direkte adgang til Gud end andre mennesker. Det var egentlig bedre at bruge ordet ”pastor”, som betyder hyrde (selvom ordet ”pastor” måske kan virke lidt gammeldags og højtideligt). Som præster er vi hyrder. Eller som en fra menigheden engang sagde til mig: ”Præster er hyrdehunde!”. Vi tjener hyrden og fåreflokken. Det betyder jo også, at vores egen relation til Gud må prioriteres højt! Vi må selv læse i Bibelen. Vi må selv være bedende mennesker. Vi må selv leve vores hverdag med Gud. For vi må selv eje det, som vi skal give videre til andre. Vi kan ikke give noget, som vi ikke har.

4. Forkynde Guds ord ... forvalte de hellige sakramenter

Forkyndelse er hovedopgaven – også i virkeligheden! Nok er præsteløftet gammelt, men jeg mener ikke, at det er forældet. Forkyndelse er stadigvæk hovedopgaven. Selvom vi er to præster i Vigerslev Kirke, så har jeg vel i gennemsnit en gudstjeneste om ugen: Hver anden søn- og helligdag, arabiske gudstjenester, gudstjenester på det lokale plejehjem, gudstjenester på et bosted for psykisk syge, enkelte gudstjenester for skoler og for en børnehave, særlige hverdagsgudstjenester for familier, meditative gudstjenester, nadvergudstjenester for ældre og dåbsgudstjenester om lørdagen. Og

desuden er der de andre kirkelige handlinger: Bisættelser, begravelser og vielser. Derudover er der andagter i forskellige sammenhænge, bibelstudiegrupper, alphakurser, undervisning og konfirmandundervisning. Og endelig er der samtaler i forbindelse med kirkelige handlinger, sjælesorgssamtaler og samtaler med døende.

I alle de her mange, mange situationer er der forkyndelse i en eller anden forstand. Og det er et kæmpe privilegium at få lov til at forkynde evangeliet for alle mulige slags mennesker i alle mulige livssituationer! Altså: Rigtig meget af min tid går med forkyndelse og forberedelse af forkyndelse.

Præsteløftet nævner også forvaltning af sakramenterne. Det er vigtigt med ordentlighed og alvor og forståelighed omkring sakramenterne, men det fylder ikke tidsmæssigt det samme, da de jo er ritualiserede.

Da jeg holdt oplægget på DBI, som denne artikel er en omskrivning af, nævnte jeg de forkyndelses- og forvaltningsopgaver, jeg havde stået i bare i den forgangne uge. Dem vil jeg også nævne her, fordi de er med til at vise, hvor meget den del af præstearbejdet fylder:

- Torsdag: Solo konfirmandundervisning for en dreng med svær ADHD.
- Fredag: Andagt om bøn på en skole med 200 børn og voksne.
- Lørdag: Samtale om bisættelse og samtale om dåb.
- Søndag: Gudstjeneste med cirka 70 mennesker inkl. en dame fra sognet, der bare tilfældigt kom forbi.
- Tirsdag: Bisættelse med forkyndelse af håb ved tro på Jesus Kristus for cirka 50 mennesker.
- Tirsdag: KirkeRod – hverdagskirke med cirka 40 børn og voksne med meget forskellig kirkelig baggrund.
- Onsdag: Konfirmandundervisning for cirka 20 konfirmander.

Altså: Min erfaring er, at forkyndelse (og forvaltning af sakramenterne) virkelig er den største ting i præsterollen. Jeg er klar over, at mange ting er anderledes i præsterollen i dag i forhold til 1870. Jeg er med på, at der er kommet flere aktiviteter, og at præsten som en anden blæksprutte skal kunne alt og være med i alt, og det er også til dels min erfaring. Men det ændrer ikke på, at forkyndelse virkelig er den største ting i arbejdet.

5. Modarbejde misbrug ... og lærdomme

Jeg blander mig stort set ikke i mediedebatterne. Jeg glæder mig over, at andre præster gør det og er gode til det. Jeg har aldrig været den store debattør. Jeg er dog villig til at svare på spørgsmål, når

journalister en sjælden gang imellem kontakter mig. Jeg er altså ikke meget på barrikaderne for at modarbejde dårlig eller usund teologi og anden ukristelighed, sådan som jeg ellers har lovet det i præsteløftet. Jeg prøver forsigtigt at gribe anledninger til at justere menneskers tro og håb. Og jeg prøver af og til i præsteforsamlinger at stå på mål for min teologiske og åndelige profil. Men det er ikke her, jeg primært kæmper.

Og så en indrømmelse: Jeg bekæmper ikke de forskellige frikirkers lærdomme. Jeg glæder mig tværtimod over og nyder bøn- og inspirationsfællesskaber med brødre og søstre fra alle mulige frikirker og organisationer. Det betyder ikke, at jeg er ligeglad med de teologiske forskelle. Det betyder snarere, at enigheden i en grundlæggende tro på Guds virkelighed og Bibelens troværdighed og nødvendigheden af at forkynde evangeliet for uomvendte mennesker er vigtigere for mig.

6. Arbejde for ungdommens kristelige oplysning og vejledning

Tjah ... her er der ikke så meget at sige. Jeg underviser konfirmander. Og i kirken har vi klubber og lignende for børn og unge. Og det er ganske enkelt vigtigt og en stor glæde!

7. Danne og dueliggøre mig

Med præsteløftet lover jeg at danne og dueliggøre mig til min tjeneste. Jeg indrømmer, at det er en kamp at blive ved med at studere og bruge tid på fordybelse. Heldigvis er jeg personligt virkelig glad for at læse bøger og får derfor læst noget. Men ofte er der ikke tid til andet end at fordybe sig i de ting, der er nødvendige for forberedelsen til konkrete opgaver ... men det er jo heller ikke så lidt endda. Faktum for mig er, at travlhed i hvert fald i perioder kan begrænse tiden og overskuddet til fordybelse. Så meget desto vigtigere er det, at de unge, der studerer teologi, virkelig får en masse godt skovlet ind i hovedet og hjertet (det var en lille pastoral formaning til kommende præstekolleger).

8. Godt eksempel

I præsteløftet lover jeg også at være et godt eksempel. Jeg skal gå foran. Og det handler vel både om at gå foran i trosliv, men også om at gå foran i kristeligt liv eller kristelig etik. Det er jo lidt underligt at skulle vurdere sig selv på det her parameter. Men sagen er i hvert fald den, at vi som præster ikke bare forkynder og vidner med vores ord og i formaliserede kontekster, men også med vores liv, valg, attitude og alt muligt andet og i alle mulige situationer. Vi er præster hele tiden – uanset om vi kan lide det eller ej! Men altså: Det er der jo ikke noget unikt i. Ethvert kristent menneske er også et kristent menneske hele tiden!

En slags opsamling

Selvom præstens rolle har forandret sig, siden præsteløftet blev formuleret i 1870, så er ganske meget faktisk stadigvæk det samme. Og det skal være det samme. Vi er stadigvæk præster. Og de grundprincipper, vi finder i præsteløftet, gælder stadig og beskriver også i høj grad den virkelighed, som jeg i hvert fald står i i Vigerslev Sogn og Kirke. Så enhver, der sigter efter at blive præst, skal vide, at han først og fremmest skal være forkynder! Og det er godt og vigtigt!

Tillægsspørgsmål:

Da jeg holdt oplæg på DBI, skulle jeg, ud over det mere generelle ovenfor, desuden forholde mig til følgende spørgsmål:

1. Præsten som identitet

Ham i samfundet, omkring bordet, med familien, der sidder med det kristne perspektiv. Kan en præst adskille privatliv og arbejdsliv? Hvilken slags præst vil jeg gerne være?

Som sagt, er jeg præst hele tiden. I min badmintonklub bliver jeg mest bare kaldt ”præsten”, og det står endda på min klub-t-shirt. Og når områdets rødder møder mig, råber de også ”hej præst”. Jeg er præst hele tiden og ønsker på sin vis ikke at adskille privatliv fra arbejdsliv.

Alligevel er det selvfølgelig nødvendigt at holde fri og koble fra. Det er nødvendigt ikke at være aktivt på arbejde hele tiden. Men det flyder og skal flyde lidt, synes jeg. Som præst står jeg i princippet altid til rådighed. Det samme kommer jo til udtryk i den gode ordening med præstebolig. Jeg er tilhænger af den ordening. Det er godt at bo i sognet, være en del af sognet, deltage i sognets glæder og sorger, kende sognet og være kendt i sognet. Vi deler liv med mennesker. På godt og ondt.

Det farlige i denne arbejdsvirkelighed er oplevelsen af grænseløshed, som kan være årsag til stress og udbrændthed. Og ja, jeg har da også for ofte for meget at lave, så det er ikke kun fedt at have den slags arbejde.

2. Præsten i sognet/samfundet

Hvad kan en præst bidrage med i et sekulariseret samfund, hvor mange mennesker i sognet slet ikke kommer i kirken? Hvad kan en præst give til dem? Hvad forventer folk generelt, når de møder deres præst?

Som folkekirkepræst har jeg en fantastisk berøringsflade. Jeg kan snakke med hvem som helst og gør det gerne. Det kan være folk, jeg tilfældigvis møder på gaden. Det kan være børn og unge, som jeg kender fra Sommersjov (en social sommeraktivitet i sognets betonområder). Eller det kan være naboer. Den store udfordring er at udnytte de mange muligheder, hvilket kan være svært, når der ikke er en formel anledning. Jeg er ikke evangelisttypen, der kan dreje ethvert emne hen på evangeliet om Jesus!

Det er lettere for mig, når der er formelle anledninger. Og mange folk vil virkelig gerne lytte: Det kan være i samtaler i forbindelse med dåb, vielse, bisættelse/begravelse. Det kan være samtaler på bostedet for psykisk syge. Eller det kan være samtaler på den lokale afdeling for rehabilitering og palliation, hvor jeg meget ofte får lov til at forkynde evangeliet og bede for mennesker.

Jeg ved godt, at folk ofte ikke hører, hvad jeg siger. Jeg har i hvert fald undret mig over, at jeg næsten altid får positiv feedback, når jeg har haft bisættelse, hvor jeg i talen har sat ret tydelige ord på det håb, vi har, når vi tror på og lever med Jesus. Jeg tænker, at mange hører det, de vil høre. Men jeg beder om og tror på, at Gud virker ved sit ord og ved sin Ånd.

Folk i sognet forventer, at jeg er præst. At jeg er troende, som man siger. At jeg siger noget om Gud. Og at jeg er villig til at lytte og hjælpe mennesker. At jeg er nærværende. Måske, at jeg tror lidt for dem eller på deres vegne. Måske, at de kan læne sig lidt op ad min tro. Det er et stort ansvar.

3. Præstens rolle som leder

I hvilke sammenhænge og hvordan giver det mening at tænke sig selv som leder for menigheden og for den enkelte? Hvilke erfaringer har du med at følge mennesker og komme tæt på dem?

Formelt set er præsten en del af menighedsrådet og dermed leder for personalet. Og præsten er også leder, når der er gudstjenester og kirkelige handlinger. Desuden er jeg som præst også leder i mange udvalgsopgaver og hverdagssituationer samt for forskellige frivillige.

Derudover er og skal præsten også være en åndelig leder for menigheden og for enkeltpersoner. Og faktisk er det jo et godt ord: Leder. For vi leder jo mennesker hen til Lederen! Vi bliver aldrig og må aldrig blive mere end mellemledere. Ligesom vi dybest set aldrig bliver mere end hyrdehunde, der agerer ud fra Hyrdens pift og vink.

Og alt det her handler jo om konkrete mennesker. Jeg har fået lov til at hjælpe mennesker fra islam til kristen tro. Jeg har også fået lov til at hjælpe mennesker i alvorlige kriser til at finde trøst og hjælp hos Gud. Jeg får desuden lov til at være fast sjælesørger, skriftefar eller vejleder for forskellige mennesker. Og jeg har fået lov til at lede mennesker nogle skridt på troens vej gennem alphakurser og bibelgrupper. Og endelig får jeg lov til at være åndelig (mellem)leder som prædikant ved et utal af gudstjenester.

4. Præstens mange roller

Hvordan prioriterer eller bruger præsten sine kræfter bedst blandt de mange forskellige områder som sjælesorg, prædikenforberedelse/selvstudie, forskelligartede fællesskaber (unge, gamle, nye), kirkens servicetjenester som bryllup og begravelse osv.? Kan de mange opgaver ødelægge motivationen eller kan "det vigtigste" drukne i de mange pligtopgaver?

Vi er forskellige, og mange præster lider lidt eller meget på grund af de mange forskellige opgaver. Jeg er selv i høj grad all-rounder og trives i de mange forskellige situationer og med de mange forskellige målgrupper. Nogle præster vil have godt af arbejdsdeling, hvis det kan lade sig gøre i forhold til eventuelle præstekolleger eller sognemedhjælpere. Og ja: Travlhed og deadlines kan gå ud over fordybelse og grundighed. Og det kan gå ud over de vigtige opgaver med evangelisation og sjælesorg. Det tror jeg, alle præster kender til. Og det kræver virkelig prioritering.

Det er vigtigt som præst selv at være i nogle gode relationer og få hjælp og støtte: Mentorordning, medvandring, sjælesorg, skriftemål, supervision og forbøn. Det er vigtigt af og til at stoppe op. Det er vigtigt at langtidspanlægge. Og det er vigtigt at give sig selv nogle principper for, hvad man siger ja og nej til.

Samtidig må vi glæde os over, at ”det vigtigste” naturligt fylder i de mange opgaver. Fortvivl ikke!